

Drs F. Hoek RA
(registeraccountant)

Roerdomp 3
3628 CA Kockengen, Nederland,

24 juli 2003.

telefoon 0346 – 241463 telefax 0346 – 242257 mobiel 0653 213 173
e-mail hoekfritsra@hetnet.nl

Aan de heer Ph. Staal MA
P.O.Box 1411
37113 Pardes Hanna
ISRAEL

Archief Philip Staal

Geachte heer Staal,

Met uw brief van 16 juni 2003 die ik via e-mail van u ontving, reageert u op mijn rapport van 30 mei 2003 aan de Stichting Joods Maatschappelijk Werk (JMW).

Bij uw reactie horen drie bijlagen die ik eveneens via Internet van u ontving.

Die bijlagen zijn:

- uw conceptrapport I van 17 maart 2003 (“Vermogensbeheer WO II wezen”) dat u voor een bespreking met JMW heeft opgesteld;
- een (digitale) kopie van een brief van JMW van 2 augustus 1999 aan uw broer;
- verscheidene cijferopstellingen in Excel.

U eindigt uw reactie met drie vragen waarop ik aan het einde van deze brief zal ingaan.

Het concept van deze brief hebben u en ik op 15 juli 2003 besproken. In het navolgende is rekening gehouden met uw opmerkingen.

Mijn rapport van 30 mei 2003 aan JMW geeft mijn antwoord op de vraag die JMW aan mij stelde of het vermogensoverzicht van de bewindvoerder van de nalatenschap van uw ouders – hierna aangehaald als *rapport Vos* – “aan te sluiten” is op de Staat van ontvangsten en uitgaven per 13 juni 1962, zoals opgesteld door de S. A. Rudelsheim-Stichting, hierna aangehaald als *verantwoording voogd*.

Mijn conclusie was dat beide stukken niet op elkaar zijn aan te sluiten.

Het is namelijk niet mogelijk om op basis van het laatste vermogensoverzicht per 1 januari 1953 vast te stellen wat de omvang en de samenstelling van het door u geërfde netto-vermogen is, dan wel moet zijn, geweest.

Zoals ik in mijn rapport reeds heb gesteld, is het zonder te beschikken over de door de notaris opgestelde berekening van de boedelverdeling, de zogenoemde Memorie van Successie, onmogelijk vast te stellen welk netto-vermogen – en in welke samenstelling – uiteindelijk beschikbaar kwam aan u en uw broer.

Het enige dat ik in mijn rapport kon constateren, was dat in de verantwoording van de voogd als ontvangen zijn opgenomen een bedrag van f 11.488,64 (ontvangsten uit nalatenschappen plus intrest spaarbankboekjes, exclusief Jokos uitkeringen; zie bijlage 1 in mijn rapport) plus effecten ter waarde van f 19.719,50 (op basis waardering per 1 januari 1953 in rapport Vos), in totaal dus f 31.208,14.

Ik heb in mijn rapport opgemerkt dat dit aanmerkelijk meer is dan de helft van het zuiver vermogen per 1 januari 1953 volgens rapport Vos, zijnde f 17.509,47.

Ik kan dan ook slechts concluderen dat er zich na 1 januari 1953 aanzienlijke positieve wijzigingen in het vermogen van de nalatenschap van uw ouders hebben voorgedaan, dan wel dat bij de uiteindelijke regeling van de nalatenschap door de notaris een of meerdere passiva geheel of gedeeltelijk vrij kwamen te vallen.

In uw reactie op mijn rapport schrijft u op pagina 2 dat de brief van 2 augustus 1999 van JMW onontbeerlijk is voor het analyseren van de rapporten (ik neem aan rapport Vos en verantwoording voogd). U lichtte toe dat in deze brief expliciet is vermeld dat in het JOKOS dossier 10773 zich een verklaring van erfrecht bevindt waaruit blijkt dat u en uw broer als enige erfgenamen zijn erkend in de nalatenschap van uw ouders. Voorts kunnen met deze brief de in de verantwoording van de voogd opgenomen ontvangsten wegens uitkeringen huisraadschade en AOF worden aangesloten met de desbetreffende bedragen in het rapport van de bewindvoerder. In onze bespreking op 15 juli merkte u tenslotte nog terecht op dat in de verantwoording van de voogd onder “ontvangen uit nalatenschappen” – en dientengevolge ook in de bijlage 1 bij mijn rapport van 30 mei 2003 – intrestbedragen zijn opgenomen die niet rechtstreeks uit de nalatenschappen afkomstig waren, maar als rente op de spaarbankboekjes zijn ontvangen, zodat het door mij gehanteerde bedrag van f 11.488,64 circa f 838 lager had moeten zijn.

U schrijft in uw reactie op mijn rapport vervolgens dat u in uw conceptrapport aan JMW met behulp van tabel 6.3 een poging heeft gedaan om de vermogensopstelling per 1 januari 1953 en de verantwoording van de voogd op elkaar aan te sluiten.

In die tabel 6.3 behandelt u de activa per 1 januari 1953 zoals opgenomen in rapport Vos, en de corresponderende bedragen die volgens u wel, of niet, of te laag, zijn opgenomen in de verantwoording van de voogd. U concludeert dat een bedrag van f 6.994,67 niet, dan wel te laag is opgenomen.

Ik maak daarbij de volgende opmerkingen:

- zolang niet bekend is hoe de activa en passiva bij de uiteindelijke regeling van de nalatenschap door de notaris zijn behandeld, is het mijns inziens niet mogelijk om te stellen dat *alle* activa in de vermogensopstelling *ongewijzigd* aan de erfgenamen ten goede zijn, dan wel hadden moeten, komen.

- de post “vorderingen onafgerekende dividenden”.

In het rapport Vos staat hierover vermeld dat in het jaar 1953 “volledige afwikkeling” heeft plaats gevonden. Ik veronderstel dat daarmee werd bedoeld dat de vordering in liquide middelen werd ontvangen. Wat met die liquide middelen is gedaan is niet bekend. Mogelijk zijn die gebruikt om een of meerdere passiva te betalen.

- de post “Schretlen & Co”.

Dit betrof een rekening-courantverhouding met het effectenkantoor, dus liquide middelen. Het is niet bekend of die liquide middelen na 1 januari 1953 door de bewindvoerder of door de notaris bij de regeling van de nalatenschap zijn gebruikt om een of meerdere passiva te betalen.

- de overige bedragen laat ik, gelet op hun relatief gering belang, onbesproken. De vermelde twee vorderingen kunnen met de passiva zijn verrekend.

Daarna gaat u in tabel 6.4 in op de passiva per 1 januari 1953 zoals vermeld in rapport Vos. U stelt dat uitsluitend het bedrag wegens “te restitueren dividenden” betaald hoefde te worden.

De andere bedragen hoefden volgens u – onder verwijzing naar enkele rapporten – niet betaald te worden. Die andere bedragen betreffen vermogensaanwasbelasting, verschuldigde kosten van levensonderhoud 1946-1948, de door Ph. Vos in de oorlog betaalde bedragen aan een kindertehuis waar u en uw broer waren ondergebracht, en de kosten van vermogensbeheer en recherche. Ik zie niet in waarom die bedragen in principe niet betaald hoefden te worden. In de rapporten waarnaar u verwijst staat hierover niets vermeld, althans niet in de zin zoals u bedoelt. In haar rapport (brief van 22 oktober 2002) schrijft Elma Verhey op pagina 3 dat zij van mening is dat het door de voogd betaalde bedrag van f 9.681,83 voor een belangrijk deel bestaat uit het bedrag van f 6.036,20 dat door Ph. Vos was betaald. Ik betwijfel dat ten zeerste. Zie ook mijn opmerking hierna over het al of niet voorkomen van uitgaven door de voogd wegens geërfde schulden.

U schrijft verder dat de passiva van het rapport Vos in het rapport van Le-Ezrath Ha-Jeled – door mij geïnterpreteerd als verantwoording voogd – niet onder de uitgaven zijn opgenomen. Maar dat is juist heel normaal.

Een notaris die een nalatenschap regelt draagt normaliter – maar zeker in het geval van minderjarige erfgenamen – schulden van die nalatenschap niet over aan de erfgenamen maar voldoet die uit de beschikbare middelen in de boedel.

Wederom: door het ontbreken van de memorie van successie valt niet meer na te gaan welke passiva zijn betaald uit welke middelen, dan wel zijn gecompenseerd met vorderingen, dan wel na verificatie door de notaris minder bleken te bedragen. Dat passiva – volgens de vermogensopstelling per 1 januari 1953 – niet voorkomen als betaling in de verantwoording van de voogd is dan ook niet meer dan logisch.

In tabel 6.5 geeft u een opstelling van kosten in de verantwoording van de voogd die volgens u ten onrechte zijn gedaan. Ik heb daar, met uitzondering van betaalde belastingen in het algemeen, geen enkel oordeel over.

Met betrekking tot de uitgavenpost Belastingen verwijs ik naar mijn opmerkingen op pagina 11 onderaan in mijn rapport. Inkomstenbelasting en AOW moesten betaald worden door iedere belastingplichtige, ook de minderjarige, die belastbaar inkomen genoot. U genoot inkomsten uit vermogen. Of dat inkomen hoog genoeg was om inkomstenbelasting te betalen is uiteraard zonder te beschikken over nadere gegevens betreffende uw toenmalig inkomen en eventuele aftrekbare lasten niet na te rekenen.

Tenslotte vraagt u aan het eind van uw brief of uw conceptrapport van 17 maart 2003, alsmede het in uw brief van 16 juni 2003 gestelde, het mij nu wel mogelijk maken om alsnog:

- Het vermogensoverzicht per 1 januari 1953 en de verantwoording van de voogd d.d. 13 juni 1962 op elkaar “aan te sluiten”?

Het moge uit het voorgaande duidelijk zijn geworden dat mijn antwoord ontkennend blijft. Zolang niet bekend is hoe uiteindelijk de vermogenspositie per 1 januari 1953 door de bewindvoerder en notaris is afgewikkeld, blijft een aansluiting naar mijn mening onmogelijk.

- Antwoord te geven op de vraag “heeft Le-Ezrath Ha-Jeled de erfenis van mijn ouders goed beheerd”? Dit vooral met het oog op het feit dat verreweg het grootste deel van het zuiver vermogen, vanaf 1946 tot 13 juni 1962, belegd was in dezelfde effecten.

Eerst enkele opmerkingen mijnerzijds:

- . ik veronderstel dat Le-Ezrath Ha-Jeled en de S. A. Rudelsheim-Stichting hier dooreen gebruikt kunnen worden. Formeel was de Rudelsheim-Stichting uw voogd, en dus verantwoordelijk voor handelingen van Le-Ezrath Ha-Jeled.
- . uw voogd was niet de beheerder van de erfenis van uw ouders; dat was de bewindvoerder de heer D. Jager. Uw voogd had wel het beheer over uw (netto-)vermogen nà de verdeling van de nalatenschap.
- . uw voogd had niet het beheer van de effectenportefeuille in de nalatenschap van uw ouders; dat was wederom de verantwoordelijkheid van de bewindvoerder.

Ik heb geen mening over het beheer van uw vermogen door uw voogd. Ik heb daar ook geen onderzoek naar gedaan. Een oordeel over het beheer zou zich toespitsen tot enerzijds een oordeel over de tijdens het voogdijschap gedane uitgaven (aanvaardbaarheid, redelijkheid, toelaatbaarheid, etc.) ten laste van uw vermogen en anderzijds een oordeel over het beheer van de effectenportefeuille.

Uw voogd kreeg het beheer over de effectenportefeuille van u en uw broer nà de boedelverdeling door de notaris. Dat is inmiddels zo'n vijftig jaar geleden. Het is mij absoluut niet bekend welke normen en richtlijnen in de periode 1954 tot 1962 in het algemeen golden ten aanzien van het beheer van effectenportefeuilles van derden, zeker niet door voogden voor hun pupillen. Het is mij ook niet bekend welke procedures en richtlijnen binnen de Rudelsheim-Stichting en Le-Ezrath Ha-Jeled in die jaren golden met betrekking tot het beheer van beleggingen – in het bijzonder aandelen – van pupillen. Het de laatste jaren zogenoemde actief beleggen was, naar ik mij herinner als toenmalig jong assistent-accountant, in de beginjaren zestig zeker geen gemeengoed onder niet-professionele beleggers.

Met betrekking tot de uitgaven – uw tabel 6.5 – merk ik nog op dat uw voogd aan het einde van het voogdijschap décharge moest verkrijgen van de kantonrechter. Dat zal wellicht een enigszins marginale toetsing zijn geweest. Maar dat bij zo'n toetsing een bedrag van f 18.723,29, een bedrag dat naar uw mening ten onrechte is betaald door uw voogd, door een kantonrechter ten onrechte zou zijn geaccepteerd of over het hoofd zou zijn gezien, lijkt mij niet erg waarschijnlijk.

Ik heb dus geen antwoord op uw vraag of uw voogd uw vermogen goed heeft beheerd. Ik heb geen onderzoek gedaan naar het vermogensbeheer van de Rudelsheim-Stichting in het algemeen in de jaren vijftig en zestig, en zeker niet naar dat beheer in uw geval. Los daarvan is het de vraag of heden te dage nog onderzoek kan worden gedaan naar de kwaliteit van de beheeractiviteiten van zo'n vijftig jaar geleden.

- Te bepalen of tabel 6.8, in mijn concept rapport blz. 25, een correcte weergave is van het zuiver vermogen d.d. 13 juni 1962.

Ik kan deze samenvatting van het zuiver vermogen in zijn totaliteit niet onderschrijven.

Tabel 6.8 bestaat uit 7 componenten. Ten aanzien van de vier componenten 6.8.2 t/m 6.8.5 (“Inkomsten- en ondernemingsbelasting ten onrechte betaald” t/m “Uitgaven die ... ten onrechte in het rapport van Le-Ezrath Ha-Jeled staan”) heb ik hiervoor al mijn opmerkingen gemaakt, waaruit blijkt dat ik het met uw conclusies ten aanzien van die componenten niet eens, of zonder meer eens, ben.

Component 6.8.1 bestaat uit het saldo geldmiddelen – f 2.986,38 – waarover u bij de aanvang

van uw meerderjarigheid de beschikking kreeg. Dat saldo is conform de afrekening van de voogd per 13 juni 1962.

Component 6.8.6 bestaat uit de door u geërfde effectenportefeuille in de samenstelling zoals die volgens de verantwoording van de voogd per 13 juni 1962 bestond. U heeft daar in uw tabel 6.6 een overzicht van gemaakt; daarbij heeft u die portefeuille gewaardeerd tegen de koersen per 1 januari 1953 zoals die werden gehanteerd in het rapport Vos. Ik heb geconstateerd dat het door u genoemde bedrag ad f 39.089 aansluit aan de in het rapport Vos vermelde waarden per 1 januari 1953.

Het ware overigens voor een juist inzicht in de waarde per 13 juni 1962 uiteraard zuiverder wanneer de koersen per die datum voor de waardering zouden zijn gebruikt. Maar u vermeldt zelf al in uw rapport onder tabel 6.6 en tabel 6.7 dat die waarde van de effecten – voorsnog – nog niet bekend is.

Component 6.8.7 bestaat uit de post “Aankoop effecten & uit nalatenschap” f 23.335,67. Met betrekking tot drie fondsen die tijdens de voogdijperiode zijn gemuteerd, had ik over de wijze van berekening van de in tabel 6.7 opgenomen “waarde datum aankoop” drie vragen waarop u mij op 18 juli 2003 antwoord hebt gegeven. Uw antwoorden heb ik volledigheidshalve gedetailleerd opgenomen in de bijlage bij deze brief. Ik stel vast dat de door u onder 6.8.7 vermelde “waarde datum aankoop”, met inachtneming van uw toelichting in de bijlage, aansluit aan de “Specificatie Effectenverloop” in de verantwoording van de voogd.

Gaarne tot het geven van nadere toelichtingen bereid,

Hoogachtend,

F. Hoek

Bijlage

cc. de heer drs H. G. Vuijsje

A. 6/1000 3% Nederlands-Indië.

Deze stukken zijn in tabel 6.7 gewaardeerd op f 5.782,15.

Dat bedrag is door u als volgt berekend:

Verkocht f 1.993,00. Echter, dit is de waarde van 2/1000 3% Nederlands-Indië op de datum van verkoop. Daar de waarde van saldo effecten op 13 juni 1962, in mijn berekeningen tabel 6.7 en samengevat in 6.8.7, teruggevoerd zijn op de datum van aankoop (dit is de enige algemene factor die ik kan vinden met betrekking tot deze groep aandelen) en ik niet weet welke 2/1000 verkocht zijn van de 8/1000, heb ik de gemiddelde waarde per datum aankoop, van de overgebleven 6/1000 aandeel, genomen en als volgt berekend:
 $(961,93 + 3.036,97 + 3.710,63)/8 \times 6 = f 5.782,15.$

B. 11/100 aandeel AKU uit nalatenschap en aankoop.

Deze stukken zijn in tabel 6.7 gewaardeerd op f 3.158,41.

Dat bedrag is door u als volgt berekend:

In de nalatenschap volgens rapport Vos bevond zich 1/1000 (10/100) aandeel AKU ter waarde van f 1.490 op 1 januari 1953; mijn deel was dus de helft, zijnde f 745 (5/100 aandeel) per 1 januari 1953. Echter, dit aandeel AKU is samengevoegd, door Voogd, met het AKU aandeel gekocht door Voogd (aankoop datum onbekend) en staat, samen met de door Voogd aangekochte aandelen AKU, op de balans van Voogd op 13 juni 1962 als zijnde een totaal van 11/100 aandeel AKU.

Volgens de voogd is aangekocht voor mij (datum onbekend) een totaal van 5/100 aandeel AKU (de helft van 10/100) ter waarde (datum aankoop) van f 1.435,64.

Ook hier heb ik de waarde van 11/100 aandeel berekend per aankoop datum door Voogd.

Hieruit volgt dat de waarde van 11/100 aandeel AKU gelijk is aan:

$f 1.435,64/5 \times 11 = f 3.158,41.$

C. 1/1000 aandeel Heybroek en Zeelander uit nalatenschap en aankoop.

Dit aandeel is in tabel 6.7 gewaardeerd op f 1.909,32.

Dat bedrag is door u als volgt berekend:

In de nalatenschap volgens rapport Vos bevond zich 1/1000 Heybroek en Zeelander ter waarde van f 1.100 op 1 januari 1953; mijn deel was dus de helft, zijnde 0,5/1000 aandeel ter waarde van f 550. Echter, dit aandeel Heybroek en Zeelander is samengevoegd, door Voogd, met het Heybroek en Zeelander aandeel gekocht door Voogd (aankoop datum onbekend) en staat, samen met de door Voogd aangekochte aandelen Heybroek en Zeelander, op de balans van Voogd op 13 juni 1962 als zijnde een totaal van 1/1000 aandeel Heybroek en Zeelander.

Volgens de voogd is aangekocht voor mij (datum onbekend) een totaal van 0,5/1000 aandeel Heybroek en Zeelander (de helft van 1/1000) ter waarde (datum aankoop) van f 954,66.

Ook hier heb ik de waarde van 1/1000 aandeel (13 juni 1962), berekend per aankoop datum door Voogd. Hieruit volgt dat de waarde van 1/1000 aandeel Heybroek en Zeelander gelijk is aan: $f 954,66 \times 2 = f 1.909,32.$